

خدمات دانشجویی

دانشگاه فرهنگیان

در گفت‌وگو با دکتر عباس قنبری
معاون دانشجویی این دانشگاه

گفت‌وگو از: نصرالله دادار
عکاس: غلامرضا بهرامی

عباس قنبری عدیوی معاون دانشجویی دانشگاه فرهنگیان کشور متولد سال ۱۳۴۶ در شهر اندیمشک و دارای مدرک دکترای فیلولوژی (زبان و ادبیات فارسی - ادبیات عامه) است. دکتر قنبری از سال ۱۳۶۶ تاکنون شاغل در آموزش و پرورش است و چند بار به‌عنوان معلم نمونه کشوری، معلم - مؤلف نمونه کشوری، مدرس برتر، مؤلف برگزیده عشاير کشور و... انتخاب شده است. وی دارای ۲۵ عنوان کتاب و بیش از ۱۰۰ عنوان مقاله می‌باشد. آن‌چه در پی می‌آید متن گفت‌وگویی است که با ایشان انجام داده‌ایم.

فرهنگیان می‌شوند و به‌عنوان دانشجویان ناپیوسته محسوب می‌شوند. در واقع این گروه از دانشجویان معلمانی هستند که مدرک کاردانی دارند و برای دریافت مدرک کارشناسی دانشجویان شده‌اند و اغلب در اواخر هفته در دانشگاه فرهنگیان حضور پیدا می‌کنند و به کلاس می‌روند. تعدادشان هم قابل توجه است. بنابر آخرین آمارها در حال حاضر ما ۵۲۴۶۹ نفر دانشجو - معلم، ۱۳۵۱۹ نفر معلم - دانشجو داریم و ۱۰۳ نفر هم معلمانی هستند که برای ارتقا از دیپلم به کاردانی به دانشگاه آمده‌اند. قریب به ۲۴۰ نفر دانشجوی کارشناسی ارشد هم داریم، که گروه سوم را تشکیل می‌دهند. در مجموع ما حدود ۶۶۵۰۰ نفر دانشجو در دانشگاه فرهنگیان داریم. در کنار آمار فوق گروه چهارم را هم داریم که قریب به ۳۲۰۰ نفر دانشجومعلمانی هستند که ذیل ماده ۲۸ جذب شده‌اند که ۱۸۰۰ نفر از آن‌ها در دانشگاه شهید رجایی هستند.

است و خوشبختانه گاهی با رتبه‌های دو یا سه رقمی کنکور هم به این دانشگاه می‌آیند. شاخص دیگر این افراد آن است که با معاینات پزشکی دقیق پذیرفته می‌شوند و لذا از سلامت جسمی قابل توجهی برخوردارند. دانشجومعلمان ما دارای کارنامه سلامت هستند. کارنامه سلامت خاص دانشجومعلمان است و با معاینات استخدامی بقیه کارکنان دولت و دستگاه‌ها تفاوت دارد. سومین شاخصه این دانشجویان این است که از طریق مصاحبه‌ای تخصصی، فرهنگی، اجتماعی و مذهبی پذیرفته می‌شوند. این مصاحبه باعث می‌شود، بیشتر، کسانی که به شغل معلمی واقعا رغبت دارند به این سمت کشیده شوند و این رسالت را بپذیرند و در نتیجه تا چند دهه در خدمت تعلیم و تربیت کشور باشند. این گروه اول بود. اما گروه دوم، دانشجویانی هستند که به آن‌ها معلم - دانشجو می‌گوییم. اینان همکاران فرهنگی ما هستند که برای ارتقای مدرک تحصیلی خود وارد دانشگاه

◀ آقای دکتر قنبری! بفرمایید دانشجویان دانشگاه فرهنگیان چه ویژگی‌هایی دارند؟ شما می‌دانید که دانشگاه فرهنگیان استمرار فعالیتی است که از حدود صد سال پیش آغاز شد و آن تأسیس دارالمعلمین مرکزی است که پس از آن به تأسیس دانشسراهای مقدماتی منجر شد. پس دانشگاه فرهنگیان در حقیقت سازمانی مسبوق به سابقه طولانی است. گذشته از این که تعلیم و تربیت در کشور ما، اصولاً بنیان بر اخلاق، فرهنگ و هنر، ادب و ایمان، اعتقاد، باور و دل‌بستگی استوار است که به رشد انسان و پرورش انسان متعالی مربوط می‌شود. ما این‌گونه به تربیت معلم نگاه می‌کنیم. دانشگاه فرهنگیان دارای ۹۸ پردیس و مرکز آموزش عالی در سراسر کشور است و در چهار شکل دانشجومعلم دارد. گروه اول از طریق کنکور و برای دوره کارشناسی پیوسته وارد این دانشگاه می‌شوند. شاخص اصلی این دانشجویان آن است که سطح علمی آن‌ها خوب

◀ شاخصه دیگر دانشگاه فرهنگیان؟

این است که الزاماً شبانه‌روزی است و این مسئله به پیوستگی آموزش و آموزش مداوم تأکید می‌کند. دانشجوی ما می‌داند که بیشتر اوقات را در دانشگاه است و خدمات و زیست‌دانشگاهی و دانشجویی دارد و دانشگاه خانه اوست. بر این اساس ما اسم خوابگاه روی مراکزمان نمی‌گذاریم بلکه می‌گوییم سراهای دانشجویی و این تعبیری است از اینکه این مکان خانه دانشجوی معلم است و او مهارت‌های باهم زیستن، انضباط، مسئولیت‌پذیری، مهارت‌افزایی، دانش‌افزایی و خصوصیات یک زندگی اجتماعی را در این مرکز یاد می‌گیرد.

خدمات دانشجویی

◀ معاونت دانشجویی چه خدماتی به دانشجویان ارائه می‌کند؟

ما در حال حاضر ۵۵ مرکز مشاوره در پردیس‌ها و مراکز آموزش عالی دانشگاه راه‌اندازی کرده‌ایم که نسبت به سال گذشته رشد ۸ برابری داشته است. یعنی از ۷ مرکز مشاوره در سال گذشته به این تعداد مرکز مشاوره رسیده‌ایم. مشاوره به بخش عمده‌ای از نیازهای دانشجویی پاسخ می‌دهد. یک مشاور آمین می‌تواند در رشد و بالندگی و شکوفایی دانشجوی معلم و ایجاد امنیت روانی و استمرار سلامت روح و روان به آن‌ها کمک کند. در کنار همین مراکز مشاوره، ما مشاوران دیگری هم داریم که در طول روز و اوقات استراحت بچه‌ها در سراهای دانشجویی به آن‌ها خدمات می‌دهند. در کنار این خدمات، طرح همیار سلامت روان یا همیار مشاور را داریم که از بین خود دانشجویان علاقه‌مند، با تأکید بر اهمیت کار همسالان، می‌توانند به دوستان خود خدمات بدهند. پزشک و کارشناس بهداشت و سلامت تغذیه هم از خدماتی است که در حال تقویت و استمرار در دانشگاه است. ما طرح استفاده از پزشک را در پردیس‌ها داریم.

البته شاید هر روز و تمام اوقات به پزشک نیاز نداشته باشیم، اما با قراردادی که دانشگاه فرهنگیان با پزشک‌هایی که بعضی از آن‌ها وابسته به آموزش و پرورش اند

بسته است می‌توانند خدماتی را به دانشجویان ارائه بدهند. پزشک می‌تواند دو یا سه روز در هفته در پردیس مستقر شود و بر امور تغذیه و سلامت بچه‌ها نظارت کند. کارشناس بهداشت و تغذیه خودمان مرتب بر کیفیت غذا، استفاده از محصولات درجه اول و سلامت جسمی و تغذیه‌ای نظارت می‌کنند.

مورد بعدی استفاده از مربیان ورزش در ساعت فراغت بچه‌هاست. از بین خود دانشجویان و همکاران، مربیان تخصصی داریم که کار تقویت ورزش و تربیت بدنی با رویکرد ایجاد نشاط و تحرک و سلامت را برعهده دارند. متأسفانه به سبب کمبود فضاهای ورزشی و سالن‌های مستقل، بعضی از مراکز ما این خدمات را ندارند و اگر هم بخواهند از سالن‌ها و استخرهای بیرون استفاده کنند برایشان مشکل است. ضمن اینکه آیین‌نامه تردد و سکونت در سراهای دانشجویی اجازه نمی‌دهد که دانشجو مدت زمان زیادی را خارج از پردیس‌ها یا مراکز بماند.

در حوزه استفاده از دولت الکترونیک و رویکرد هوشمندسازی خدمات، کارت هوشمند چندمنظوره به دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد داده شده است تا از آن‌ها استفاده کنند. این کارت می‌تواند در اتوماسیون تغذیه، گیت تردد، خدمات خرید و فروش بازارچه‌ها و بوفه‌ها، کتاب‌خانه‌ها و کتابفروشی‌ها مورد استفاده قرار بگیرد. ما طرح نصب گیت تردد را در تمام مراکزمان داریم که خوشبختانه در بعضی از مراکز این کار اجرایی شده و گیت تردد را نصب کرده‌اند. قرار است امسال همه مراکز ما گیت تردد داشته باشند. حسن گیت تردد این است که از ثبت ورود و خروج‌های دستی و دفترچه‌ای پرهیز می‌کنیم. استحضار دارید که ورود و خروج در پادگان‌ها چگونه بود. هر نفر دفترچه داشت که باید مهر می‌شد. متأسفانه در خوابگاه‌ها همان گونه عمل می‌شود و خیلی بد است؛ حتی به اعتقاد من توهین به دانشجو است.

منشور حقوق و تکالیف دانشجو

◀ دانشگاه فرهنگیان چه حقوقی برای دانشجوی معلمان قائل است؟
ما در دانشگاه شیوه‌نامه‌ای به اسم

«منشور حقوق و تکالیف دانشجو» داریم. در این منشور دانشجویان از یک رشته حقوق برخوردارند و در مقابل عهده‌دار یک رشته تکالیف نیز هستند. حقوق دانشجو مثل حق زیست خوب، امکانات خوب، شرایط مساعد، تغذیه خوب، ایجاد نشاط و سلامت باید کاملاً رعایت شود. از طرف دیگر دانشجو هم مقید به یک سلسله تکالیف است و باید آن‌ها را رعایت کند. این دو مورد کمک می‌کند به اینکه ما به یک مسیر منطقی و متقابل باور داشته باشیم که در آن دانشجو حق دارد از امکانات و شرایط مناسب برخوردار باشد.

مطلب دیگری که باید به آن اشاره کنم، خدمات رفاهی، بخصوص وام‌های دانشجویی، است. در این خصوص، ما توافق‌نامه‌ای را با صندوق رفاه وزارت علوم امضا کردیم که در آن صندوق رفاه برخی از خدمات رفاهی را برای دانشجویان ما مانند دانشجویان سایر دانشگاه‌ها در نظر گرفته است. همان گونه که استحضار دارید، دانشجویان ما به سبب اینکه از وزارت آموزش و پرورش شهریه می‌گیرند، مشمول دریافت خدمات صندوق رفاه نمی‌شدند. اما با مساعدتی که آقای یزدان مهر رئیس صندوق رفاه داشتند ما راه دریافت این وام‌ها را، در قالب وام بنیاد علوی، برای بچه‌ها هموار کردیم و خوشبختانه با تأمین اعتباری که در حال انجام است بچه‌ها می‌توانند هر ترم بین ۶۰۰ تا ۸۰۰ هزار تومان وام دریافت کنند و بعد از دانش‌آموختگی با بهره و کارمزد ۴ درصد آن را بازپرداخت کنند.

◀ حسن این کار چیست؟

دانشجو می‌تواند برای خدمات آموزشی، رفاهی و نیازمندی‌های خودش از این وام‌ها بهره‌مند شود. به دنبال تسهیل شرایط برای دریافت سایر وام‌ها مثل وام مسکن، وام عتبات، وام‌های درمانی، کمک‌های نقدی به دانشجوی معلمان باردار و یا شیرده و مواردی از این دست هستیم. ان شاء... اگر این موارد انجام شود، یک دغدغه عمده از بچه‌ها برطرف می‌شود.

جشنواره دانشجویی

◀ شما جشنواره دانشجویی هم برگزار می‌کنید؟
ما امسال برای اولین بار جشنواره

دانشگاه
فرهنگیان
شبانه‌روزی
است و این
مسئله به
پیوستگی
آموزش و
آموزش
مداوم تأکید
دارد

مراکز مشاوره ما در پردیس‌ها و مراکز آموزش عالی امسال نسبت به سال گذشته رشد ۸ برابری داشته است. یعنی از ۷ مرکز مشاوره به ۵۵ مرکز مشاوره رسیده است

دانشجویی نمونه را مانند سایر دانشگاه‌ها برگزار کردیم. خوشبختانه ۱۳۷ نفر در کل کشور در این مرحله حائز شرایط شدند که ۶ نفر از آن‌ها بین دانشجویان سایر دانشگاه‌های کشور شرکت کردند که امیدواریم حائز رتبه شوند. انتخاب دانشجوی نمونه می‌تواند به انگیزه دانشجویان ما کمک کند.

نکته دیگر موضوع دانشجوی نمونه است. انتخاب دانشجوی نمونه محورهای آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و کار پوشه عملی دارد. یک دانشجو چگونه نمونه می‌شود؟ دانشجویی که فعال باشد، پوشه کار فعال داشته باشد و در حوزه‌های تحقیق و مسائل مشارکتی فعال و مسئولیت‌پذیر باشد. در بخش‌های مختلف نقش‌آفرینی خیلی مهم است. یک دانشجوی ۱۹ - ۱۸ ساله باید بتواند نقش‌آفرین باشد و در کارهای گروهی مشارکت کند. به قطع و یقین این فرد می‌تواند در آینده عهده‌دار مسئولیت‌های بزرگ‌تری باشد. دانشگاه فرهنگیان تلاش می‌کند خودش را با رویکرد هویت‌سازی در ردیف دانشگاه‌هایی مثل تربیت‌مدرس، امیرکبیر، دانشگاه تهران و سایر دانشگاه‌ها بیاورد. این بیانگر آن است که ما ظرفیت این را داریم. یکصد شعبه و هفتاد هزار دانشجو حتماً این توانمندی در دانشگاه فرهنگیان وجود خواهد داشت.

از طرح‌های دیگری که ما امسال اجرا و تکمیل می‌کنیم فعال‌سازی و تأسیس بازارچه‌های دانشجویی است.

مورد بعدی که باز هم برای ما خیلی مهم است، طراحی و اجرای سامانه‌ای برای خوابگاه‌ها است. ما معتقدیم که خوابگاه‌های ما از رشد و توانمندی یکسانی برخوردار نیستند و استانداردهای یکسانی ندارند. ما در این مقوله سند «سرای مطلوب» را تعریف کردیم.

سندسرای مطلوب یعنی استانداردسازی خوابگاه‌ها و خدمات جانبی. در این سند که یک سند بالادستی و چشم‌اندازی محسوب خواهد شد، ما استانداردهای خدمات دانشجویی را مشخص می‌کنیم که براساس آن خوابگاه‌ها رتبه‌بندی و درجه‌بندی خواهند شد و هر خوابگاه شناسنامه‌ای خواهد داشت تا محل زیست

دانشجویی را محلی امن، جذاب و دلپذیر قرار دهیم.

نکته بعدی این است که امسال اولین گروه دانشگاه فرهنگیان، دانش‌آموخته یا فارغ‌التحصیل می‌شوند.

قریب به ۱۲ هزار نفر در رشته علوم تربیتی و حدود ۳ هزار نفر در رشته‌های دبیری دانش‌آموخته شده و به جمع همکاران فرهنگی اضافه می‌شوند. ما برای ارزش‌گذاری و رعایت کرامت شخصی و حفظ منزلت دانشجویی و ثبت خاطره با هم بودن دانشجویان، جشن‌های دانش‌آموختگی را در پردیس‌ها و مراکز آموزش عالی خواهیم داشت. تاکنون ۳ استان لرستان، خراسان جنوبی و هرمزگان این جشن را برگزار کرده‌اند.

آن‌ها از پوشش ابن‌سینایی استفاده کردند، جشن خاطره گذاشتند، شعر طنز خواندند، پذیرایی شدند، یادبود گرفتند و تندیس گرفتند که کار خیلی خوبی است. ما به‌صورت ملی هم، با حضور ۱۷۰۰ نفر دانشجویان از سراسر کشور، در هفته معلم با قرائت سوگندنامه در حضور رهبر معظم انقلاب، جشن نمادین دانش‌آموختگی را برای دانشجویان و ورودی سال ۱۳۹۱ برگزار کردیم.

«**حسن این کار چیست؟**» بچه‌ها در آینده لذت دانشجو بودن، لذت با هم بودن را در همین خاطره‌ها خواهند دید. عکس دسته‌جمعی‌ای که با اساتید و کارکنان دانشگاه می‌گیرند، می‌تواند بخشی از تاریخ تعلیم و تربیت ما باشد. برنامه‌هایی مثل تغاتر و نمایش، شعرخوانی و طنزگویی، برنامه‌های نشاط‌آفرین که برای آن‌ها خاطره‌انگیز خواهد بود.

ان شاء... امسال در برنامه‌های عملیاتی معاونت بتوانیم فارغ‌التحصیلی را برای همه دانشجویان جشن بگیریم.

یکی دیگر از برنامه‌هایی که در حوزه معاونت دانشجویی مهم است، شوراهای صنفی دانشجویی است. شورای صنفی دانشجویی زمینه مشارکت و فعال‌سازی دانشجویان را برای طرح مسائل و مشکلات، ایده‌ها و نیازمندی‌هایشان در سطح پردیس‌ها و مراکز آموزش عالی فراهم می‌کند. اعضای شوراهای صنفی از طریق انتخابات از بین داوطلبان برگزیده

می‌شوند و رسالت آن‌ها طرح مسائل و مشکلات دانشجویی در حوزه‌های مختلف صنفی مثل تغذیه، خوابگاه، ورزش و غیره است. مجموع این دانشجویان سالی یک‌بار به‌صورت کشوری با حضور رئیس و معاونان دانشگاه مسائل خود را مطرح خواهند کرد و تمهید لازم برای پاسخگویی به دانشجویان و حل مشکلات آن‌ها به کار گرفته می‌شود.

نکته دیگر بحث انتخاب سرپرست نمونه، خوابگاه نمونه، مشاور نمونه، مرکز مشاوره نمونه، انجمن‌های ورزشی نمونه و دیگر فعالیت‌هاست. این فعالیت‌ها به پویایی، روزآمدی و توانمندسازی بخش‌های مختلف دانشگاه کمک خواهد کرد.

امسال برای نخستین بار طرح مطالعاتی «سیمای زندگی دانشجویی در دانشگاه فرهنگیان» برگزار شد که در آن از ۵۶ پردیس و مرکز آموزش عالی با کمک پرسش‌نامه، ۷ هزار دانشجو شرکت کردند. نتایج آن در برنامه‌ریزی‌های آینده دانشگاه فرهنگیان بسیار مؤثر خواهد بود.

برگزاری المپیاد ورزشی

برنامه دیگر، برگزاری المپیاد ورزش‌های همگانی و ورزش‌های محلی است. امسال درصدد هستیم دومین المپیاد را در بین تمام مراکز و پردیس‌ها برگزار کنیم و جشنواره نهایی آن را، که بین منتخبان خواهد بود در اصفهان برگزار کنیم.

سال گذشته ما نخستین المپیاد ورزشی دانشجویان را در ۱۴ روز و بین ۲۵۰۰ دانشجویان از سراسر کشور در ۱۳ رشته و در زنجان برگزار کردیم که در دانشگاه‌های کشور کم سابقه و بسیار مهم بود.

امسال ورزش همگانی را داریم که می‌تواند مکمل المپیاد قهرمانی باشد. از طرف دیگر توسعه ورزش در جامعه دانشجویی می‌تواند به توسعه فرهنگ تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس ما کمک کند. چون یک معلم ورزشکار می‌تواند روح ورزش، شادابی و بهرهوری را در دانش‌آموزان زنده کند. دانشجویان امروز ما، معلم آینده خواهد بود و توانمندسازی او به توانمندی فرزندان آینده کشور کمک شایانی خواهد کرد.

بوی بهبود

گپ و گفتی با سرپرست مرکز تربیت معلم

شهید شرافت تهران

گفت‌وگو از: نصرا... دادار

عکاس: غلامرضا بهرامی

مرکز تربیت معلم شهید شرافت تهران، یکی از مراکز تربیت معلم دانشگاه فرهنگیان است. این مرکز از اولین مراکزی است که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به مرکز تربیت معلم تبدیل شد. مرحوم شهید رجایی، ساختمان این مرکز را از دبیرستان البرز گرفت. مساحت این مرکز ۲۶ هزار و پانصد متر مربع است. خانم دکتر زهره کاوه از شهر یورماه سال گذشته (۱۳۹۴) مسئولیت این مرکز را بر عهده گرفته است و هم‌اکنون نیز سرپرست این مرکز می‌باشد. ایشان دارای مدرک دکترای مدیریت آموزشی و ۲۵ سال سابقه مدیریت در مراکز آموزشی و تربیت معلم می‌باشد. گفت‌وگویی با ایشان انجام داده‌ایم که در ادامه از نظر شما می‌گذرد:

مرکز، با نام ساختمان قائم، در دهه ۶۰ توسط خانم دکتر احمدی که در آن زمان مدیریت اینجا را بر عهده داشتند، ساخته شده است. اینجا مهد هنر و دانشکده هنر بوده است. ولی متأسفانه چند سالی است که رشته

خانم دکتر! در ابتدا این مرکز را معرفی کنید. مرکز آموزش عالی شرافت یکی از اولین مراکز تربیت معلم کشور است. ساختمان آن نزدیک به ۹۰ سال قدمت دارد. تنها یک بخش از ساختمان این

وظیفه دیگر ما تولید محتوای علمی در حوزه مشاوره، بهداشت و سلامت، ورزش و تربیت بدنی و زیست دانشجویی است که امسال در قالب کتاب، بروشور، لوح فشرده و نرم‌افزار ارائه خواهد شد. امیدواریم این فعالیت‌ها منجر به تولید محتوا در دانشجویان شود و آن‌ها بتوانند توانمندی‌های خودشان را نشان دهند.

◀ دانشجو معلمانی که امسال فارغ التحصیل و وارد مدارس شدند از نظر انگیزه و روحیه برای انجام وظایف معلمی در چه شرایطی هستند؟

بدون تعارف عرض می‌کنم، دانشجویان دانشگاه فرهنگیان جزء بهترین دانشجویان این کشور هستند؛ به سبب پذیرش این رشته و این شغل. چون در یک دوره ۴ ساله در دانشگاه فرهنگیان تجربه، علم و صلاحیت‌های معلمی را آموخته‌اند می‌توانند با انگیزه و علاقه وارد آموزش و پرورش شده و مسئولیت آموزش و پرورش نسل آینده را بر عهده بگیرند. بی‌شک گذر زمان و تجربه‌آموزی هم می‌تواند به پختگی و توانمندی آن‌ها کمک بیشتری کند.

◀ آیا نکته‌ای هست که در گفت‌وگو مطرح نشده باشد؟

آنچه در این نشست و این جلسه به ذهنم می‌رسد این است که تقاضا کنم از همکاران فرهنگی، مدیران و معلمان با سابقه که معلم‌های جوان و دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان را به گرمی در جمع خودشان بپذیرند. تجارب خودشان را به آن‌ها انتقال بدهند. به آن‌ها اعتماد کنند و مسئولیت بدهند.

این باور را داشته باشیم که بعد از اینکه ما از مجموعه معلمی کنار برویم و بازنشسته شویم، آن‌ها باید جایگزین ما شوند. و این رسالت را عهده‌دار شوند. پس هر چه بیشتر به آن‌ها اعتماد کنیم و هر چه بیشتر مسئولیت‌ها را به آن‌ها واگذار کنیم و آن‌ها را بیشتر در جمع خودمان بپذیریم و از شایستگی‌های کار معلمی بتوانیم آن‌ها را هم بهره‌مند کنیم، یقیناً معلم نسل آینده ما معلم توانمندتری خواهد بود.

هنر مورد بی‌توجهی قرار گرفته است. ما الان فقط دو کلاس هنر داریم و هنوز هم معلوم نیست که بتوانیم برای سال آینده دانشجوی پیوسته بپذیریم.

❖ درباره تعداد دانشجویان، اساتید، رشته‌های آموزشی مرکز هم توضیح دهید. ما در حال حاضر حدود ۱۳۰۶ دانشجو (۹۰۰ دانشجوی پیوسته و ۴۰۶ دانشجوی ناپیوسته) داریم.

این مرکز، مهد علوم پایه ایران است. هر چهار رشته علوم پایه (ریاضی، شیمی، فیزیک و زیست‌شناسی) را داریم. همچنین رشته‌های آموزش ابتدایی، کودکان استثنایی، حرفه‌وفن و ارتباط تصویری را هم داریم.

حدود ۴۱ استاد رسمی و ۱۷۰ استاد غیررسمی داریم که غیررسمی‌ها یا از آموزش و پرورش مأمورند و یا به صورت حق‌التدریس کار می‌کنند. تحصیلات اکثر اساتید غیررسمی ما در مقطع دکتری و فوق دکتری از دانشگاه‌های صنعتی شریف، امیرکبیر و تهران است و اساتید رسمی ما هم یا دکتر یا دانشجوی دکتری و یا فوق‌لیسانس هستند.

❖ مرکز شما از نظر امکانات خوابگاهی و رفاهی در چه وضعی است؟

ما قریب به ۵۰۰ دانشجوی خوابگاهی داریم. اما متأسفانه از اتاقی که برای ۴ تا ۶ نفر است، ۸ تا ۱۰ نفر استفاده می‌کنند. طوری که در برخی اتاق‌ها نمی‌توانیم در را به‌طور کامل باز کنیم. خوابگاه در ۴ طبقه و در وسط خود دانشگاه است.

هفته اولی که من به این مرکز آمدم با خیل جمعیت والدین روبه‌رو شدم که برای ورودی‌های جدید (۱۱۵ دانشجو) خوابگاه می‌خواستند اما حتی جای یک تخت هم وجود نداشت.

همکاران و دوستان هرچه آمدند و بخش‌های مختلف را بررسی کردند دیدند که جایی برای خوابگاه نیست. با دانشگاه‌های مجاور صحبت کردند که اگر می‌توانند دانشجویان را در خوابگاه جذب کنند، ولی موفق نشدند.

در نهایت از یک فضایی که مساحت آن حدود ۱۱۵ متر مربع بود استفاده کردیم. همچنین از مسئول حراست اینجا خواستیم که اتاق‌شان را به ما تحویل

دهند. چون اتاق آن‌ها حدود ۵۰ الی ۶۰ متر مساحت داشت. بالاخره توانستیم از این دو محل، یک خوابگاه ۴۶ نفره و یک خوابگاه ۲۶ نفره ایجاد کنیم و توانستیم این هجوم جمعیتی را به آرامش برسانیم. برای آن‌ها تخت‌ها و یخچال‌های نو خریدیم. سقف‌های کاذب زدیم و دیوارها را تعمیر کردیم.

❖ چه تعدادی از دانشجویان امسال فارغ‌التحصیل می‌شوند؟

در رشته آموزش ابتدایی حدود ۷۰ نفر. تاکنون، تطبیق واحدها فقط در رشته آموزش ابتدایی به‌طور درست انجام شده است و تکلیف دانشجویان مشخص شده است. اگر در رشته‌های دیگر هم تطبیق واحد انجام شود تعداد فارغ‌التحصیلان بیشتر خواهند بود.

❖ آیا امسال پذیرش دانشجوی جدید خواهید داشت؟

به ما گفته‌اند که ۱۰ هزار نفر در سطح ایران پذیرش شده که سهم ما هم بالطبع مشخص می‌شود. الان یکی از مشکلات ما همین است که ما به‌طور خیلی ضربتی این خوابگاه‌ها را ایجاد کردیم. ما ۱۳۰۶ دانشجو داریم اما یک معاون نداریم!

می‌دانید که سال گذشته طرحی تصویب شد که با آمدن پردیس‌ها، ما به صورت ساختمان شدید. یعنی من الان مدیر واحد ساختمان شرافت هستم.

در واقع من سه مافوق دارم. مافوق اولم پردیس نسبیه، مافوق دوم استان تهران و مافوق سوم دانشگاه فرهنگیان است. هماهنگی این سه بخش سخت است و ما هیچ کاری را مستقیماً حتی با استان تهران نمی‌توانیم انجام دهیم. باید ابتدا به پردیس نسبیه مکاتبه کنیم و بعد استان تهران و بعد دانشگاه.

❖ یعنی عملاً دست شما بسته است.

دستی نداریم که بسته باشد. کار دیگری که به‌دلیل مسائل مالی انجام گرفت این بود که چون پست من، سرپرستی است بالطبع هیچ معاونی هم به من تعلق نگرفت. نه معاون آموزشی، نه پژوهشی و... از مسئولیت کنترل واحد بهداشتی مرکز تا برگزاری هفته پژوهش، کنترل خریده‌ها و... با من است. از سوی دیگر، مسئولیت پخش غذای دو مرکز با ماست. ما دو مرکز هستیم زیر پوشش

نسبیه. گفتند به خاطر مسائل مالی پخت غذای آن‌ها هم باید با ما باشد. یعنی ما برای قریب به ۲۰۰۰ نفر پخت غذا داریم. البته خرید مایحتاج کاملاً در اختیار ما نیست. یک نیرو لازم است که فقط پخت ۲ هزار غذا را مدیریت کند. از سوی دیگر ما پول نداریم و فقط سندها را می‌زنیم. دانشجویان این‌ها را نمی‌دانند و بارها و بارها به خاطر کیفیت غذا، به ما اعتراض کرده‌اند.

مشکل دیگر، اینکه در گذشته عنوان شده بود که لازم نیست دانشجویان بابت غذا پول بدهند و سیستم سهم خوابگاه و غذا را مستقیماً کم می‌کردند و بقیه حقوق را می‌دادند. الان این‌گونه است که حقوق آن‌ها را کاملاً می‌دهند و از آن‌ها می‌خواهند که سهم خوابگاه و غذایشان را برگردانند که این معضل بزرگی به وجود آورده است.

❖ چه تعداد کادر اداری و خدماتی دارید؟

کادر ما حدود ۳۴ نفرند که ۵ نفر در آشپزخانه، ۸ نفر در بخش خدمات و حدود ۲۰ نفر کادر دفتری ما هستند.

❖ انگیزه دانشجویان را برای رفتن سر کلاس چگونه ارزیابی می‌کنید؟

انگیزه برخی از آن‌ها خیلی خوب است؛ اما بعضی‌ها هم نه. بدون شک هر حرکتی در دوره‌های اولیه خود با مشکلاتی روبه‌رو است. در گذشته، برای کارورزی‌ها اساتید خوبی را انتخاب می‌کردند و بهترین معلمان و الگوها در مدارس انتخاب می‌شد و نظام رفتارگرایی حاکم بود. الان با توجه به شرایط دانش‌آموزان چنین معلمانی را نمی‌پذیرند و ما باید معلم فکور تربیت کنیم تا بتوانند در مدرسه در موقعیت‌های گوناگون موفق عمل کنند. در گذشته نظام رفتارگرایی حاکم بود اما امروز شناخت‌گرایی حاکم است و دانش‌آموزان فعال‌اند. تفکر کارورزی هم بر همین اساس است.

من قبلاً رئیس کارورزی هم بودم. می‌دانید که اولین شرط تغییر آن است که مدیر به آن اعتقاد داشته باشد. یکی از بزرگ‌ترین مشکلات دانشگاه فرهنگیان همین موضوع کارورزی است. بعضی از مدرسان کارورزی به تغییر با این سبک اعتقاد ندارند. در حالی‌که باید انگیزه

تغییر در آن‌ها به وجود بیاید تا خودشان بتوانند بانی این تغییر شوند. ما این مشکل را داریم. اما تقریباً روند رو به خوبی است. مرکز ما مسئولیت کارورزی را به یکی از خوش‌فکرترین اساتید مرکز - خانم تعادلی - سپرده است که خودشان مسئولیت ۳۳ استاد کارورزی مرکز را به عهده بگیرند. جلسات برای سه گروه استثنایی، آموزش ابتدایی و علوم پایه در سه سرفصل جداگانه تشکیل شده و کلاس‌های متعدد برای آن‌ها داشتیم. حرکت به سمت جلوس. کارگاه‌هایی که قبل از امتحانات برقرار شد، نتیجه کارگاه‌های خیلی امیدوارکننده بود.

◀ **پس با وجود مشکلاتی که به آن اشاره کردید، روند را رو به رشد می‌بینید؟**
بله. اساتید کارورزی را از آموزش و پرورش جذب کردیم چون تعدادشان زیاد است. مثلاً در رشته فیزیک یک متخصص فیزیک و یک متخصص علوم تربیتی قرار داده‌ایم.

◀ **در چند ترم کارورزی دارید؟**
قبلاً در دو ترم کارورزی داشتیم و الان در چهار ترم داریم.

◀ **اصلاً درس کارورزی برایشان جدی است؟**

شدید. به صورت سیستماتیک اساتیدشان با هم جلسه دارند. به مدارس می‌روند و...

◀ **مدارس در درس کارورزی با دانشجویان همکاری می‌کنند؟**

دانشجویان در مرکز ما استاد راهنما دارند، در مدرسه معلم راهنما دارند، مدیر و معاون مدرسه هم باید همکاری کنند، ولی مشکلاتی هست. سال گذشته قرار شد شماره حساب معلمان راهنما را بگیریم تا مبلغی به‌عنوان حق‌التدریس تعلق بگیرد، اما مبلغی به حساب آن‌ها ریخته نشد. تصمیم گرفتیم حداقل یک گواهی به آن‌ها دهیم به‌عنوان تشویقی. اما این گواهی‌ها هم امتیازی نداشت.

به هر حال، معلمی که در طول ترم با دانشجوی ما همکاری می‌کند، باید به گونه‌ای از او قدردانی شود. این مسائل نیاز به کسی دارد که غم‌خوار باشد و محیط به کار باشد. ما همگی محاط در سیستم هستیم و خیلی جاها را نمی‌بینیم. سیستم باید محیط به کار باشد.

◀ **بزرگ‌ترین گلایه دانشجویان چیست؟**

غذا و کیفیت آن. بچه‌های ما خیلی نجیب هستند. ما متأسفانه مشاور نداریم و فقط برخی دوستان از سر دلسوزی گاهی می‌آیند به‌عنوان مشاور کار می‌کنند. من اینجا همه‌کاره هستم. خودم حس می‌کنم در ماه‌های اول موقعیت بهتری نزد دانشجویان داشتم. اما الان مسئله غذا و مسائل دیگر و مسائل مالی باعث شده ساحت مدیریت من زیر سؤال برود. خودم از این مسئله اذیت می‌شوم. من عمری معروف بودم به مدیر پیگیر و سخت‌گیر و دلسوز ولی حالا...

ما ۱۳۰۶ دانشجو داریم. بدون معاون، چند آزمایشگاه بسیار پرخرج داریم شامل شیمی، زیست و فیزیک.

◀ **آزمایشگاه‌ها خوب تجهیز شده‌اند؟**
دانشگاه چند صد میلیون در تابستان گذشته هزینه کرد چون در تابستان سال گذشته اینجا مرکز کلاسی برای مدرسان معلمان آزمایشگاه‌های کشور شد.

حدود ۷۰۰-۶۰۰ میلیون تومان برای تجهیز آزمایشگاه‌ها قبل از اینکه من بیایم خرج شده بود. از آن به بعد هم در چند دوره تجهیز شده است. اداره این‌ها پول و انرژی می‌خواهد.

من باید چیزی حدود ۱۲ تا ۱۴ ساعت در مرکز باشم تا بتوانم جوابگوی کارها باشم.

◀ **چند سال است که در آموزش و پرورش هستید؟**

۳۴ سال. من عاشق کارم هستم. هر روز با عشق سرکار می‌آیم.

◀ **ریشه عقلانی این عشق و علاقه چیست؟**

هر دانش‌آموز و دانشجو تنها یک فرد نیست، یک نسل است. اگر از یک نفر غافل شوم از یک نسل غافل شده‌ام. به همین دلیل بار سنگین این موضوع خیلی اذیت می‌کند و وقتی حس می‌کنم نمی‌توانم کاری انجام دهم دوچندان اذیت می‌شوم.

من هفته‌های نخست که اینجا بودم گاهی تا ۳۶ ساعت خانواده‌ام را نمی‌دیدم، چون گاهی مجبور بودم شب را اینجا بمانم.

◀ **از مسیری که آمده‌اید راضی هستید؟**
بله. برگردم به عقب دوباره مدیر می‌شوم

و دوباره آموزش و پرورش را انتخاب می‌کنم. چرا؟

من آینده را می‌بینم.

◀ **واقعاً خودتان را مؤثر می‌دانید؟**

بله. دیگران می‌گویند هستیم. ولی آنقدر مشکلات و تنگنا زیاد است. من بسته مدیریتی دارم. زمانی که آقای زندیه مدیر کل بودند وقتی به مدرسه ما آمدند و بیلان کاری ما را دیدند تمام کارهای ما مطرح بود. من مدیر مدرسه فضیلت منطقه ۱۷ تهران بودم. در این منطقه همه عاشق‌اند. وزیر و وکیل از این منطقه زیاد برآمده است و شهید هم زیاد داده است. ممکن است در مسیری که آمده‌ام اشتباه داشته باشم، اما به راهم عشق می‌ورزم.

من در طول ۲۵ سال مدیریتم حتی یک دانش‌آموز را اخراج نکردم یا یک کارمند و معلم و استاد را. همیشه به این فکر می‌کردم که چرا این غم برای مدرسه دیگری باشد؟ اگر غمی هست من باید غم‌خوار سیستم باشم.

◀ **به نظر شما متمرکز کردن این همه مرکز تربیت معلم در جایی به نام دانشگاه فرهنگیان کار درستی است؟**

می‌تواند خوب باشد. حرکتی که الان دانشگاه فرهنگیان انجام می‌دهد در جهت نظام‌مند کردن کارهاست که خوب است. اما کمبود امکانات است و برخی برخوردهای آن طرف جوی و این طرف جوی بایچه‌های قدیمی تربیت معلم. یعنی فقط در رده‌های دوم، سوم و چهارم از بچه‌های تربیت معلم قدیم استفاده می‌شود. این باعث شد که آن‌ها حس کنند در بازی نیستند. مثلاً ما نیرویی مانند دکتر سوسن طباطبایی داریم که دکترای ادبیات عرب را از تربیت مدرس گرفته‌اند. گرچه از جاهای دیگر برای تدریس دعوت داشتند اما عشق به تربیت معلم داشت. نیروهای این چنینی خیلی داریم.

تربیت معلم عاشق زیاد دارد. درست مانند بچه‌های جبهه و جنگ که برای آن‌ها زمان، مکان، انرژی یا چرتکه انداختن‌های مالی اهمیت ندارد. ما هم در جبهه تعلیم و تربیت هستیم. الگوی من بچه قطع نخاعی است که در سن ۲۰ سالگی قطع نخاع شده است. من هرچه تلاش کنم رنج یک شب او نیست. این موضوع همیشه به من انرژی داده است.

تربیت معلم
عاشق زیاد
دارد. درست
مانند بچه‌های
جبهه و جنگ
که برای
آن‌ها زمان،
مکان، انرژی
یا چرتکه
انداختن‌های
مالی اهمیت
ندارد

ترازوی پیشرفت

دکتر نیره شاه‌محمدی

باتجربه‌تر از توانایی بالاتری برخوردارند. از این رو به معلمان گرمی که تازه وارد این حرفه شده‌اند برای اجرای اثربخش فرایند ارزشیابی توصیه‌های زیر داده می‌شود.

- قبل از شروع سال تحصیلی پرونده تحصیلی تمامی دانش‌آموزان خود را برای اطلاع از وضعیت تحصیلی آن‌ها بررسی و تعیین کنید امکان دارد چه منابع و راهبردهای آموزشی به پیشرفت تحصیلی آن‌ها کمک کند. سپس با مشارکت همکاران هم‌پایه خود، راهبردهای آموزشی مناسب برای کمک به بهبود پیشرفت تحصیلی آن‌ها را طراحی کنید.

- قبل از تدریس هر درس به دانش‌آموزان در مورد محتوایی که قرار است یاد بگیرند توضیح دهید. اهداف را روی تخته بنویسید و با توجه به آن‌ها ارزشیابی کنید.

- از روش‌های مناسب مانند موارد زیر، برای ارزشیابی استفاده کنید:
- تکمیل چک‌لیست‌های مشاهده؛

مهم‌ترین فعالیتی که پس از اجرای هر برنامه آموزشی صورت می‌گیرد ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان است و هدف آن است که معلم درباره پیشرفت دانش‌آموزان خود اندیشه کند و به درک روشنی از قوت‌ها، ضعف‌ها، و نیازهای آن‌ها دست یابد. هر چه اطلاعات فراهم‌شده از طریق ارزشیابی دقیق‌تر و کامل‌تر باشد، نشان می‌دهد که کدام بخش از آموزش به یادگیری منجر شده است و دانش‌آموزان از کدام بخش بهره لازم را کسب نکرده‌اند؛ لذا در آن زمینه به توجه و آموزش بیشتری نیاز دارند. پس لازم است معلم روش و ابزار ارزشیابی را به درستی و به‌گونه‌ای انتخاب کند که معطوف به اهداف آموزشی درس باشد و با توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان آماده و اجرا گردد.

عوامل زیادی بر اجرای درست ارزشیابی از فرایند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان تأثیر گذارند که مهم‌ترین آن‌ها تجربه معلم است. در برنامه‌ریزی و اجرای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی معمولاً معلمان

عملکردشان و هدایت آن‌ها برای موفق شدن در انجام تکالیف و وظایفی که به عهده گرفته‌اند، ضروری است. دانش‌آموزان باید یاد بگیرند که چگونه از طریق مطالعه نتایج ارزشیابی، مشکلات آموزشی خود را رفع کنند و در مسیر پیشرفت قدم بردارند.

● به دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی و مطالعه منظم دروس خود کمک کنید، زیرا آنان برای موفقیت و بهبود پیشرفت تحصیلی خود به یک برنامه آموزشی و مطالعاتی مناسب نیاز دارند.

● روش‌های درست مطالعه هر درس را به دانش‌آموزان آموزش دهید. انتظارات و توقعات خود را با توانایی‌ها و استعدادهایشان متناسب کنید. همواره تفاوت‌های درون‌فردی و بین‌فردی دانش‌آموزان را مدنظر قرار دهید.

● به دانش‌آموزان نحوه مطالعه و آماده شدن برای ارزشیابی‌های کلاسی، تکوینی و امتحان را آموزش دهید. این امر سبب می‌شود تا آن‌ها نتایج بهتری در ارزیابی‌ها و آزمون‌های خود کسب کنند. ● به دانش‌آموزان خاطر نشان کنید در روزهای امتحان هر نیمسال تحصیلی کمی زودتر در مدرسه حاضر شوند تا به‌موقع در امتحان حضور پیدا کنند و زمان کافی برای پاسخگویی داشته باشند.

● در زمینه آزمون‌های کاغذ و قلمی؛
- زمان‌بندی آزمون و شیوه تخصیص زمان به هر سؤال را توضیح دهید؛
- از آن‌ها بخواهید ابتدا کل سؤالات را یکبار بخوانند. سپس به سؤالاتی که پاسخ آن را می‌دانند و نسبت به پاسخ آن مطمئن هستند و سؤالاتی که نمره بیشتری دارند، زودتر پاسخ دهند؛
- دور سؤالاتی را که پاسخ نداده‌اند با مداد خط بکشند تا بعداً آن‌ها را پاسخ دهند؛
- دانش‌آموزان توجه کنند که شماره پاسخ‌ها و سؤال‌ها با هم مطابقت داشته باشد؛

- گاهی اوقات تصحیح اوراق را به دانش‌آموزان بسپارید. این امر باعث می‌شود به اشتباهات خود در آزمون بهتر پی ببرند و مفاهیم را بهتر یاد بگیرند.
- قبل از پایان امتحان به دانش‌آموزان ۵ دقیقه وقت دهید تا پاسخ‌های خود را بازبینی کنند.

● از ایجاد رقابت ناسالم در میان دانش‌آموزان اجتناب کنید، آن‌ها را با همدیگر مقایسه نکنید بلکه هر فرد را با خودش مورد مقایسه قرار دهید.

* منبع

1. Brenny, K., Martin, K. (2005). 1000 best New teacher survival secrets. United State: Sourcebooks.

- ارائه گزارش انجام کارها و فعالیت‌های عملی؛
- انشائوسی: منظور از انشا، دادن پاسخ کتبی به سؤال در قالب متن است و هدف آن بحث کردن، ارزیابی، تجزیه و تحلیل، خلاصه کردن و نقد کردن می‌باشد؛

- خودارزشیابی: فرایندی است که در آن دانش‌آموز عملکرد و میزان یادگیری خود را به‌طور نظام‌دار مرور می‌کند؛

- ارزشیابی هم‌گروهان: این نوع از ارزشیابی در گروه‌های کوچک و توسط اعضای گروه صورت می‌گیرد.

- فعالیت‌های کلاسی: فعالیت‌های کلاسی شامل فعالیت‌های عملی و نوشتنی به منظور فهم بهتر، شرکت در بحث‌های کلاسی، شرکت در کار گروهی یا فردی و انجام تمرینات کلاسی است؛
- فعالیت‌های خارج از کلاس مثل ساخت وسیله یا ابزار اندازه‌گیری، استفاده از رایانه و فناوری، تهیه روزنامه دیواری، پیدا کردن مثال‌هایی از زندگی روزمره در ارتباط با درس مورد نظر و مانند آن است؛

- انجام پروژه‌های فردی و گروهی؛ منظور از پروژه یک تکلیف متنوع است که شامل بیش از یک نوع فعالیت یا محصول است. پروژه‌ها می‌توانند شکل‌های متفاوت داشته باشند و به‌صورت دیواری، کلامی و... نیز گروهی یا فردی ارائه شوند؟

- پوشه تحصیلی که مجموعه‌ای منظم از فعالیت‌ها و کارهای دانش‌آموزان است و شواهد مستقیمی از تدریس، سطح دستیابی و پیشرفت دانش‌آموزان در طول زمان به دست می‌دهد؛

- تکالیف کلاسی، بین انجام تکالیف درسی و موفقیت تحصیلی رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. دانش‌آموزانی که تکالیف درسی خود را به‌طور کامل و با دقت انجام می‌دهند و برای رسیدن به پاسخ‌های درست تلاش می‌کنند، در پیشرفت تحصیلی خود موفق‌ترند.

● در ارزشیابی کلاسی، علاوه بر مفاهیم و دانش‌ها، مهارت‌های دانش‌آموزان نیز ارزشیابی می‌شود؛ بنابراین می‌توانید از روش‌هایی مثل امتحان کتبی، سؤال شفاهی، امتحان‌های عملی و ارزشیابی عملکردی استفاده کنید.

● ملاک‌های موفقیت دانش‌آموزان را در انجام هر یک از تکالیف و وظایف یادگیری معین کرده و اطمینان حاصل کنید که همه آن‌ها از این ملاک‌ها به‌خوبی آگاهی دارند.

● دانش‌آموزان را از نتایج ارزشیابی مطلع کنید. دادن بازخورد به دانش‌آموزان برای اصلاح و بهبود